DERS TANITIM ve UYGULAMA BİLGİLERİ

Dersin Adı	Kodu	Yarıyıl	T+U+L (saat/hafta)	Türü (Z / S)	Yerel Kredi	AKTS
Küresel Çevre Politikası	PSIR 321	Bahar	03+00+00	Seçmeli	3	6

Akademik Birim:	İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü
Öğrenim Türü:	Örgün Eğitim
Ön Koşullar	İngilizce
Öğrenim Dili:	İngilizce
Dersin Düzeyi:	Lisans
Dersin Koordinatörü:	- -
Dersin Amacı:	İklim değişikliği, biyolojik çeşitlilik kaybı, kirlilik, ormansızlaşma ve kaynakların tükenmesi gibi çevresel sorunlar giderek ulusal sınırları aşmakta ve tek tek devletlerin ötesine geçen siyasal çözümler gerektirmektedir. Bu gelişmeler, çevre meselelerini uluslararası siyasetin ön sıralarına taşımış; yönetişim, güç, sorumluluk ve adalet konularında birbirine bağlı bir dünyada önemli soruları gündeme getirmiştir. Bu ders, çağdaş çevre sorunlarının siyasal boyutlarını ve bu sorunlara yönelik çeşitli çözüm girişimlerini inceleyerek Küresel Çevre Politikaları alanına bir giriş sunmaktadır. Ders, çevre sorunlarının nasıl küresel meseleler hâline geldiğini, uluslararası iş birliğinin nasıl ortaya çıktığını ve çevresel risklerin yaygın biçimde kabul edilmesine rağmen kolektif eylemin neden çoğu zaman zor olduğunu ele almaktadır. Ders kapsamında devletler, uluslararası örgütler, şirketler, sivil toplum kuruluşları, toplumsal hareketler ve yerli topluluklar gibi küresel çevre yönetişiminin temel aktörlerinin rolleri incelenecektir. Ayrıca öğrenciler, alandaki başlıca kuramsal yaklaşımlar ve tartışmalarla tanıştırılarak çevre sorunlarına ilişkin farklı açıklama ve çözüm önerilerini eleştirel bir bakışla değerlendirmeleri teşvik edilecektir. Uluslararası anlaşmalar, yönetişim kurumları ve güncel vaka incelemeleri aracılığıyla öğrenciler; iklim yönetişimi, biyolojik çeşitliliğin korunması, sürdürülebilir kalkınma ve çevresel adalet gibi konuları inceleyeceklerdir. Özellikle eşitsizlik, Kuzey-Güney ilişkileri ve çevresel maliyetler ile faydaların toplumlar arasında nasıl dağıldığına ilişkin sorular üzerinde durulacaktır. Kuramsal perspektifleri gerçek dünya örnekleriyle birleştiren bu ders, öğrencilere küresel düzeyde çevresel sonuçları şekillendiren siyasal süreçlere ilişkin kapsamlı bir anlayış kazandırmayı ve yirmi birinci yüzyılda çevre yönetişiminin karşı karşıya olduğu zorluklar ile fırsatları değerlendirebilmeleri için gerekli analitik araçları sunmayı amaçlamaktadır.
Dersin İçeriği:	Bölüm I. Küresel Çevre Politikalarının Temelleri 1. Küresel Çevre Politikalarına Giriş • Çevre sorunlarının küresel siyasal meseleler olarak ortaya çıkışı • Küreselleşme ve çevresel değişim • Antroposen ve gezegensel sınırlar 2. Küresel Çevre Politikalarında Kuramlar ve Yaklaşımlar • Liberal çevrecilik • Realist ve kurumsalcı yaklaşımlar • Eleştirel politik ekonomi perspektifleri • Çevresel adalet ve sömürgecilik sonrası (dekolonyal) yaklaşımlar 3. Küresel Çevre Yönetişimi • Yönetişim kavramı ve temel ilkeleri • Uluslararası iş birliği ve kolektif eylem Bölüm II. Kurumlar ve Aktörler 4. Uluslararası Çevre Rejimleri ve Anlaşmaları • Uluslararası çevresel iş birliğinin gelişimi • Çok taraflı çevre anlaşmaları • Uyum, etkililik ve uygulama süreçleri 5. İklim Yönetişimi • Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (UNFCCC) • Kyoto Protokolü ve Paris Anlaşması • İklim diplomasisi ve küresel müzakereler 6. Uluslararası Örgütler ve Bilimsel Uzmanlık • Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP) • Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC) • Bilim-politika etkileşimleri 7. Çevre Yönetişiminde Devlet Dışı Aktörler • Çevre alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları • Ulusötesi savunuculuk ağları • Yerli halklar ve yerel topluluklar • Çevreci toplumsal hareketler 8. Şirketler, Piyasalar ve Sürdürülebilirlik • Kurumsal çevresel sorumluluk

	• Yeşil kapitalizm ve sürdürülebilir kalkınma • Karbon piyasaları ve özel yönetişim mekanizmaları Bölüm III. Güncel Sorunlar ve Tartışmalar 9. İklim Adaleti ve Çevresel Eşitsizlik • Küresel Kuzey–Küresel Güney ilişkileri • Tarihsel sorumluluk ve iklim finansmanı • Kayıp ve zarar tartışmaları 10. Biyolojik Çeşitlilik, Koruma Politikaları ve Kaynak Siyaseti • Biyolojik çeşitlilik yönetişimi • Ormansızlaşma ve koruma politikaları • Kaynak çıkarımı ve çevresel çatışmalar 11. Enerji Dönüşümleri ve Sürdürülebilir Kalkınma • Yenilenebilir enerji dönüşümleri • Yeşil sanayi politikaları • Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları 12. Küresel Çevre Politikalarında Yükselen Sorunlar • İklim kaynaklı göç • Plastik kirliliği ve okyanus yönetişimi • Gıda güvenliği ve su yönetişimi • Jeomühendislik ve teknolojik çözümler 13. Küresel Çevre Politikalarının Geleceği • Çevresel adalet ve çevresel demokrasi • Adil dönüşüm • Küresel çevre vatandaşlığı • Küresel çevresel iş birliğinin geleceği
Dersin Öğrenme Çıktıları (ÖÇ):	• **1-** Küresel siyasal önem kazanmış başlıca çevresel sorunları tanımlayabilir ve açıklayabilir. • **2-** Devletler, uluslararası örgütler, şirketler, sivil toplum kuruluşları ve toplumsal hareketler dâhil olmak üzere küresel çevre yönetişiminde yer alan temel aktörleri, kurumları ve süreçleri açıklayabilir. • **3-** Küresel çevre politikalarındaki başlıca kuramsal yaklaşımlar ve perspektifler hakkında bilgi sahibi olduğunu gösterebilir. • **4-** İklim değişikliği, biyolojik çeşitlilik kaybı, kirlilik ve doğal kaynak yönetimi gibi güncel çevre sorunlarının nedenlerini, sonuçlarını ve siyasal boyutlarını analiz edebilir. • **5-** Küresel çevre sorunlarını ele almak amacıyla geliştirilen uluslararası çevre anlaşmalarının ve diğer yönetişim mekanizmalarının güçlü ve zayıf yönlerini değerlendirebilir. • **6-** Güç ilişkileri, eşitsizlik, kalkınma ve çevresel adaletin dünyanın farklı bölgelerindeki çevresel sonuçları nasıl şekillendirdiğini inceleyebilir. • **7-** Küresel çevre politikalarına ilişkin kavram ve kuramları gerçek dünyadaki çevresel vakalara ve politika tartışmalarına uygulayabilir. • **8-** Çevre sorunlarına ilişkin bilgiye dayalı argümanlar geliştirebilir ve bunları tartışmalar, sunumlar ve yazılı çalışmalar aracılığıyla etkili biçimde ifade edebilir. • **9-** Günümüzün küresel çevre sorunlarına yönelik alternatif yaklaşım ve çözüm önerilerini eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirebilir.
Dersin Öğrenme Yöntem ve Teknikleri	Ders, öğrencilerin küresel çevre politikalarındaki temel kavramlar ve güncel tartışmalarla eleştirel biçimde etkileşim kurmalarını teşvik edecek şekilde; ders anlatımı, öğrenci merkezli öğrenme etkinlikleri ve etkileşimli tartışmaların bir araya getirildiği bir yaklaşımla yürütülecektir. Ders anlatımları, öğrencilerin küresel çevre yönetişimine ilişkin temel konuları anlayabilmeleri için gerekli kuramsal altyapıyı, kavramsal çerçeveleri ve ampirik bilgileri sağlayacaktır. Sınıf içi tartışmalar, öğrencilerin ders okumalarını, kuramsal yaklaşımları ve politika tartışmalarını eleştirel bir biçimde değerlendirmelerine olanak tanıyacaktır. Tartışma soruları, öğrencilerin derse aktif katılımını teşvik etmek, analitik düşünme becerilerini geliştirmek ve kuramsal kavramlarla güncel çevresel sorunlar arasında bağlantı kurmalarını sağlamak amacıyla kullanılacaktır. Vaka analizleri, iklim müzakereleri, biyolojik çeşitliliğin korunması, sürdürülebilir kalkınma girişimleri ve çevresel adalet mücadeleleri gibi çevre yönetişimine ilişkin gerçek yaşam örneklerini incelemek amacıyla ders boyunca kullanılacaktır. Bu vaka çalışmaları, öğrencilerin kuramsal bilgilerini somut siyasal ve politika sorunlarına uygulamalarına yardımcı olacaktır. Öğrenci sunumları, öğrencilerin bağımsız araştırma yapmalarına, iletişim becerilerini geliştirmelerine ve küresel çevre politikalarındaki güncel konularla etkileşim kurmalarına olanak sağlayacaktır. Sunumlar; belirli çevre sorunları, uluslararası anlaşmalar, yönetişim kurumları veya politika uygulamaları üzerine odaklanabilecektir. Ders, öğrencilerin farklı bakış açılarıyla etkileşim kurmalarını, alternatif argümanları değerlendirmelerini ve günümüz küresel çevre sorunlarına ilişkin bilgiye dayalı analizler geliştirmelerini teşvik eden aktif öğrenme ve eleştirel sorgulama ilkelerini temel alacaktır.

HAFTALIK PROGRAM

Hafta	Konular	Ön Hazırlık
1	Küresel Çevre Politikalarına Giriş	Alanın genel tanıtımı; küreselleşme ve çevresel değişim; başlıca küresel çevre sorunları; temel kavramlar ve dersin gereklilikleri.
2	Çevre Sorunlarının Küresel Siyasal Meseleler Olarak Ortaya Çıkışı	Antroposen; küresel müşterekler; ulusüstü çevre sorunları; çevresel yönetişim sorunları.
3	Kuramsal Perspektifler I: Ana Akım Yaklaşımlar	Liberal çevrecilik; realizm; kurumsalcılık; kolektif eylem ve uluslararası iş birliği.
4	Kuramsal Perspektifler II: Eleştirel Yaklaşımlar	Eleştirel politik ekonomi; çevresel adalet; sömürgecilik sonrası (dekolonyal) perspektifler; çevre yönetişimine ilişkin Küresel Güney yaklaşımları.
5	Küresel Çevre Yönetişimi	Çevre rejimleri; uluslararası kurumlar; küresel çevre yönetişiminin ilkeleri ve mekanizmaları.
6	Uluslararası Çevre Anlaşmaları ve Müzakereleri	Çok taraflı çevre anlaşmalarının gelişimi; anlaşma tasarımı; uyum ve etkililik.
7	İklim Değişikliği Politikaları ve Küresel İklim Yönetişimi	BM iklim rejimi; Kyoto Protokolü; Paris Anlaşması; iklim diplomasisi ve küresel müzakereler.
8	Sürdürülebilir Kalkınma, Eşitsizlik ve İklim Adaleti	Sürdürülebilir kalkınma tartışmaları; Kuzey-Güney ilişkileri; iklim adaleti; sorumluluk ve iklim finansmanı.
9	Uluslararası Örgütler ve Bilimsel Uzmanlık	UNEP, IPCC ve diğer uluslararası örgütler; bilim-politika etkileşimleri; çevresel bilgi ve uzmanlık.
10	Devlet Dışı Aktörler ve Ulusötesi Çevre Politikaları	Çevre STK'ları; savunuculuk ağları; yerli halklar; toplumsal hareketler ve çevresel aktivizm.
11	Şirketler, Piyasalar ve Çevre Yönetişimi	Kurumsal çevresel sorumluluk; özel yönetişim mekanizmaları; sürdürülebilirlik standartları; yeşil kapitalizm tartışmaları.
12	Biyolojik Çeşitlilik, Koruma Politikaları ve Kaynak Siyaseti	Biyolojik çeşitlilik yönetişimi; koruma stratejileri; kaynak çıkarımı; çevresel çatışmalar ve yerel direnişler.
13	Enerji Dönüşümleri ve Yeni Çevresel Sorunlar	Adil dönüşüm tartışmaları; yenilenebilir enerji dönüşümleri; fosil yakıt politikaları; göç ve yerinden edilme; plastik kirliliği; jeomühendislik tartışmaları.
14	Küresel Çevre Politikalarında Genel Değerlendirme ve Gelecek Perspektifleri	Temel kavram ve tartışmaların gözden geçirilmesi; küresel çevre yönetişiminin geleceği; karşılaşılan zorluklar ve fırsatlar.

Kadir Has Üniversitesi'nde bir dönem 14 haftadır, 15. ve 16. hafta sınav haftalarıdır.

ZORUNLU ve ÖNERİLEN OKUMALAR

Bernstein, Steven (2000) "Ideas, Social Structure and the Compromise of Liberal Environmentalism." European Journal of International Relations 6(4): 464–512.
Bhambra, Gurminder K., and Peter Newell (2022) "More than a Metaphor: Climate Colonialism in Perspective." Global Social Challenges Journal 1: 1–9.
Biermann, Frank. (2014) Earth System Governance: World Politics in the Anthropocene. Cambridge, MA: MIT Press.
Biermann, Frank, Philipp Pattberg, Harro van Asselt, and Fariborz Zelli (2009) "The Fragmentation of Global Governance Architectures: A Framework for Analysis." Global Environmental Politics 9(4): 14–40.
Chasek, Pamela S., David L. Downie, and Janet Welsh Brown. (2024) Global Environmental Politics. 9th ed. New York: Routledge.
Clapp, Jennifer, and Peter Dauvergne. (2025) Paths to a Green World: The Political Economy of the Global Environment. 3rd ed. Cambridge, MA: MIT Press.

Ciplet, David, J. Timmons Roberts, and Mizan R. Khan. (2015) Power in a Warming World: The New Global Politics of Climate Change and the Remaking of Environmental Inequality. Cambridge, MA: MIT Press.
Dauvergne, Peter, and Jennifer Clapp. (2016) “Researching Global Environmental Politics in the Twenty-First Century.” Global Environmental Politics 16(1): 1–12.
Dimitrov, Radoslav S. (2016) “The Paris Agreement on Climate Change: Behind Closed Doors.” Global Environmental Politics 16(3): 1–11.
Green, Jessica F. (2025) Existential Politics: Why Global Climate Institutions Are Failing and How to Fix Them. Princeton, NJ: Princeton University Press.
Liboiron, Max. (2021) Pollution Is Colonialism. Durham, NC: Duke University Press.
O’Neill, Kate (2024) The Environment and International Relations. 3rd ed. Cambridge: Cambridge University Press.
Patel, Raj, and Jason W. Moore. (2017) A History of the World in Seven Cheap Things: A Guide to Capitalism, Nature, and the Future of the Planet. Berkeley: University of California Press.
Schlosberg, David. (2023) Global Environmental Politics in a Turbulent Era. Cheltenham: Edward Elgar Publishing.
Steinberg, Paul F. (2024) “From Apocalypse to Empowerment: Reframing Climate Action.” Global Environmental Politics 24(4): 105–128.

DİĞER KAYNAKLAR

Uluslararası Kuruluşlar ve Raporlar
• United Nations Environment Programme (UNEP)
• Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC)
• United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC)
• Convention on Biological Diversity (CBD)
• United Nations Development Programme (UNDP)
• World Bank Environmental and Climate Reports
• International Energy Agency (IEA)
Çevrimiçi Kaynaklar ve Veritabanları
• UNEP Environmental Data Explorer
• World Resources Institute (WRI)
• Climate Action Tracker
• Our World in Data
• UN Sustainable Development Goals Database
• OECD Environment Statistics
• World Bank Data
Politika ve Araştırma Enstitüleri
• Stockholm Environment Institute (SEI)
• International Institute for Sustainable Development (IISD)
• World Resources Institute (WRI)
• Climate Policy Initiative (CPI)
• Chatham House Environment and Society Programme
Multimedya Kaynakları
• The Ecopolitics Podcast
• BBC World Service – Climate and Environment Programmes
• UN Climate Change Webcasts and Conference Materials
• TED Talks on Climate Change, Sustainability, and Environmental Justice
Güncel Kaynaklar
• Carbon Brief
• Climate Home News
• The Guardian Environment
• Nature Climate Change (haberler ve yorumlar)

DEĞERLENDİRME SİSTEMİ

Yarıyıl İçi Çalışmaları	**Sayı**	**Katkı Payı (%)**
Katılım	14	10
Ödev	3	15
Sunum/Jüri	1	15
Ara Sınavlar/Sözlü Sınavlar/Kısa Sınavlar	1	25
Final Sınavı	1	35
Total:	**20**	**100**

İŞ YÜKÜ HESAPLAMASI

Etkinlikler	Sayısı	Süresi (saat)	Toplam İş Yükü (saat)
Ders Saati	14	3	42
Ödev	3	5	15
Sunum/Jüriye Hazırlık	1	16	16
Dersle İlgili Sınıf Dışı Etkinlikler	14	3	42
Ara Sınavlar/Sözlü Sınavlar/Kısa Sınavlar	1	15	15
Final Sınavı	1	20	20
Toplam İş Yükü (saat):			**150**

1 AKTS = 25 saatlik iş yükü

PROGRAM YETERLİLİKLERİ (PY) ve ÖĞRENME ÇIKTILARI (ÖÇ) İLİŞKİSİ

#	PY1	PY2	PY3	PY4	PY5	PY6	PY7	PY8	PY9	PY10	PY11	PY12
OC1												
OC2												
OC3												
OC4												
OC5												
OC6												
OC7												
OC8												
OC9												

Katkı Düzeyi: 1 Düşük, 2 Orta, 3 Yüksek